ನಂದವಾಡಿಗೆ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುನಗುಂದ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಂದವಾಡಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಶಿವಾಲಯದೆದುರು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬದ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಸನವು (ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಗಿದ್ದು ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಲುಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಉಳಿದಂತೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು) ಕೆಲವು ಚಾರುತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ (ಕಲ್ಯಾಣ) ಚಾಳುಕ್ಯರ ತ್ರೈಳೋಕ್ಯಮಲ್ಲದೇವ (ಸೋಮೇಶ್ವರ) ರಾಜನ ಆಡಳಿತವನ್ನು (೧೦೪೨–೧೦೬೮) ಈ ಶಾಸನ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಅನಂತರದ ಆತನ ಪಿರಿಯರಸಿ ಮೈಳಲ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದೆ. ತರುವಾಯ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೆ 'ಭಾವನಗಂಧವಾರಣ' ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖನನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದೆ. ಈ ಭಾವನ ಗಂಧವಾರಣನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಅಣ್ಣಿಗೆಱೆ, ಮುಳುಗುಂದ, ಕೊಳ್ಳಿಗೆ, ನಂದಾಪುರ, ಕೋಹಳ್ಳಿ, ಮಂಡಲಿಗೆಱೆ, ಬೆಳ್ಗಲ್ಲಿ, ರಾಜಧಾನಿ ಬರವಾಸೆಪುರ, ಕರಿವಿಡಿ, ನವಿಲೆ, ನಂದವಾಡಿಗೆ, ಪೇರೂರು– ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಮಟಗಳನ್ನೂ ಕೆಱೆ ಮುಂತಂದುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದನ್ನು; ಪೊನ್ನುಗುಂದದ ತ್ರಿಭುವನ ತಿಲಕ ಜಿನಾಲಯ, ಮಹಾಶ್ರೀಮಂತ ಬಸದಿ ಮುಂತದುವನ್ನೂ, ಪುಱಿಗೂರಿನ (ಹಲಗೂರಿನ) ವೀರ ಜಿನಾಲಯವನ್ನೂ, ಕುಂದರಗೆಯ ಜಿನಾಲಯವನ್ನೂ, ಪೊಸತಾಗೆ ಪಡಿಸಲಿಸಿ (ದುರಸ್ತುಮಾಡಿ) ದ್ದನ್ನೂ ನಂದವಾಡಿಗೆ ಶಾಸನ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನಗಂಧವಾರಣನು ನೀಡಿದ ಭೂದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಪುಷ್ಯ ಮಾಸದ ಉತ್ತರಾಯಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ದಾನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ; ಶಾಸನದ ತೇದಿ ತೇದುಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ: (ಗಿಟಜ್ಞ ಜಿಜ್ಞೂಭಿಟಿಡಾ ಣ಼ಾ ಥಿಟಜ್ಞ ಜಿಭಿಥಿಜ್ಞ ಭಿತಿಜ್ಞ ಡಾಥಿ ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೧–೧, ನಂ. ೧೦೩., ಪು. ೧೦೦)

ಇಸವಿ ತರೀಕು ತಿಳಿಯದ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ: ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶಾಸನದ ಪಾಠವನ್ನು ಯಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ: